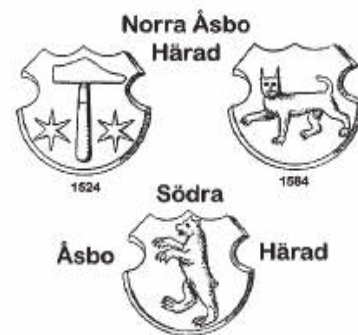

Åsbo Släktblad

*Medlemstidning för Åsbo Släkt- och
Folklivsforskare*

årg.30 dec 2017 nr.2

Tema: Kvinnor

Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt-
och Folklivsforskare
Årg. 30, dec 2017, nr 2

Redaktionen:

Lena Ringbrant Ekelund,
Kamrersg.17, 264 31 Klippan,
tel. 0435-71 10 60 l.re@telia.com
Karin Björk Hernandez, Ö Solg 8a,
264 34 Klippan tel. 0435-146 39
Lena Nilsson, Forsmöllev 3,
264 39 Klippan tel. 0435-101 18
redaktionen@asbo-gen.com
Ansvarig utgivare: Marie Munke

Åsbo Släkt- och Folklivsforskare
Ny postadress:
Storgatan 47, 264 32 Klippan
Besöksadr.: Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån, Klippan
Bankgiro: 5044-2391

Medlemsavgifter 2018

Helår 150 kr
Famijmedlem 60 kr

FÖRENINGSLOKAL

Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån, Klippan
[Ingång via rampen på husets gavel!](#)

SLÄKTFORSKARJOUR

datum se sista sidan.

I lokalen finns möjlighet att:

- Använda föreningens datorer eller trådlöst nätverk till din bärbara dator,
- Söka i ett flertal internetdatabaser samt våra egna databaser
- Söka i vårt innehållsrika arkiv
- Köpa antavlor, ansedlar, böcker m.m.
- Få hjälp med din forskning

På hemsidan - www.aasbo-gen.com
finns många sökbara databaser som man har tillgång till om man är medlem.

Som medlem har man också tillgång till de fantastiska bilderna på www.blomgrensbilder.se.

© Åsbo Släkt- och Folklivsforskare och författarna som även ansvarar för faktauppgifterna i sina artiklar.

INNEHÅLL

Ordf Marie Munke har ordet.....	3
Tema - Kvinnor.....	3
Föreningsinfo	4
Årtalslista - <i>Lena RE</i>	5
Kvinnliga präster i Klippan - <i>Ann-Marie Nelson</i>	6
Husmoderns avskaffande - <i>Karin B H</i>	7
Släktforskar dagarna 2017 - <i>Karin B H</i>	9
Maria Thunell Zoéga - <i>Lena RE</i>	11
Mor Tea och mor Celia - <i>Gertrud Lindberg</i>	12
Elsa Kristiansson - <i>Lena Nilsson</i>	15
Tysklandsfararna - <i>Karin Björk Hernandez</i>	16
Vad hände med barnen? - <i>Karin Björk Hernandez</i> .	17
Tolkningsövning - <i>Guno Haskå</i>	18
Husforskar dagen - <i>Lena RE</i>	20
Kvällsträff ArkivDigital - <i>Lena RE</i>	22
Vårens program.....	24

Styrelsen 2017

Ordf.	Marie Munke, Smålandsvägen 38, 286 35 Örskelljunga tel. 070-344 21 12
v Ordf.	Lena Ringbrant Ekelund, Kamrersg.17, 264 31 Klippan, tel. 0435-71 10 60
Sekr.	Gertrud Hannrup, Älvdalsg. 11, 264 34 Klippan tel. 0435-123 39
Kassör	Agneta Rosengren, Rosenv. 19, 264 37 Klippan tel. 0435-139 20
Dataansvarig	Alan Sejrbo-Petersen, Hörsdalsv. 167, 260 60 Kvidinge tel.0435-126 15
Arkiv	Vivan Bengtsson, Ekoxgatan 3, 264 36 Klippan tel. 0435- 131 97 Kerstin Persson, Bäckavägen 21 B, 284 32 Perstorp tel. 0435-359 15
Suppleanter	Roger Ragnarsson, Fastarp 4460, 264 94 Klippan tel. 0435-212 91 Bengt Johansson, Gullvivevägen 10, 26471 Ö Ljungby tel. 0435-216 79
Hemsida:	www.aasbo-gen.com
Webbmästarna	Fredric Nilsson & Alan Sejrbo-Petersen webmaster@aasbo-gen.com

Vår förening är medlems-
förening i Sveriges Släkt-
forskarförbund, Skånes
Släktforskarförbund
och samarbetar med SV
Skåneland.

**Nästa tidning kom-
mer ut i jun 2018.
Sista dag att lämna
manus är den 15 mar.**

Ordförande Marie har ordet

Efter en alldeles underbar släktforskar-sommar, men en del dagar då det varit tillåtet att vara inne, har nu även hösten passerat och vi närmar oss det nya året. Hu, vad tiden rusar!

Under hösten har vi precis som vi brukar haft öppet i vår lokal: under udda veckor måndag och fredag eftermiddag, för den som vill forska, behöver hjälp mm. Vi har även haft tre tisdagskvällar med samma upplägg, något som vi kommer att utöka till våren. Vi vill ju även ge de som ännu förvärvsarbetar en chans att komma till oss. Vi behåller såklart de tre - fyra söndagsförmiddagarna varje termin.

När vi ser lite i backspeglarna, så kan jag berätta att vi deltog på Släktforskar dagarna i Halmstad helgen den 26 och 27 augusti. Detta var ett välbesökt arrangemang med dryga 5000 besökare. Vi hade det trevligt i montererna, och det fanns även andra monstrar att besöka och frossa i deras utbud. Man kunde även lyssna på spännande föredrag. En del nya kontakter knöts, och vi fick en del nya medlemmar till föreningen.

2018 kommer släktforskar dagarna att arrangeras i Växjö under helgen den 1 - 2 september. Detta ligger ju inte så långt bort för oss och jag kan verkligen rekommendera ett besök där.

Vidare genomförde vi ett samarrangemang med hembygdsföreningar i kommunen vid husforskar dagen den 21 oktober. Det var ett välbesökt arrangemang som kommer att leda till fortsatt samarbete över de osynliga gränserna.

Vid några tillfällen har vi presenterat oss på hembygdsföreningarnas arrangemang både på Elvdalen i Klippan och på Tingsgården i Stidsvig. Vi har även visat upp Blomgrens bilder i samarbete med Klippans hembygdsförening.

DNA-café med möjlighet att topsa sig hade vi den 18:e november, då Magnus Hellblom från Skånes Släktforskarförbund tillsammans med Lars Persson från Eslöv höll i trådarna. Även våra egna DNA-entusiaster Lena Ringbrant Ekelund och Hjördis Nilsson fanns på plats för

att hjälpa till att tolka till alla de som redan fått svar på sina tester.

Topsningen renderade att ytterligare 10 personer testades, och kanske kommer svaren redan till jul?

Som vi berättade i förra numret av vår tidning har Inger Nilsson gjort i ordning Johan Larssons utklippta dödsannonser och ordnat dem årsvis. Nu har Hjördis Nilsson katalogiserat dessa och gjort ett sökbart register, dels till varje pärm och dels ett register över alla annonser. Detta register kommer att läggas ut sökbart på vår hemsida och hittar man något intressant så finns annonserna i vårt digra material från bygden. Stort tack för ert engagemang!

Nu ser vi fram mot en vår med massor av aktiviteter i föreningen. Jag hoppas att se och lära känna många nya personer, samt att åter möta de jag lärt känna under det gångna året.

En God Jul och ett Gott Nytt År tillönskas Er alla!

Tema - Kvinnor

Kvinnor har under långa tider fått finna sig i att inte höras, inte synas eller på annat sätt tas på allvar. Det är ju inte precis kvinnor vi läser i historieböckerna fastän att kvinnor utgör halva befolkningen.

Trots detta har några kvinnor lyckats skapa sig en plats, ett utrymme för att förverkliga sig själv och göra saker som de brann för.

Tillsammans har kvinnor kämpat så att kvinnor i dag är mer jämställda.

Många kvinnor, speciellt änkor och ogifta mödrar, var fattiga och slet hårt för att få mat och husrum till sina barn. Tänk om de hade fått uppleva dagens samhälle med barnomsorg och socialt stöd.

Vi har till detta temanummer fått intressanta tips och bidrag som vi tackar för. Vi har även fler idéer till artiklar som kommer i vårens nummer. Skicka gärna in ett bidrag!

Vårens utfärd Skarhults slott lör 26 maj

I år går vår utfärd till Skarhults slott. Där finns det möjlighet att gå på följande visningar:

Den dolda kvinnomakten

Utställningen visar i rik detalj 20 slottsfruars liv på plats i de salar kvinnorna byggt, verkat och dött i. Kvinnornas liv och strävan spelas upp i närbild. Dessa kvinnor har genom eget mod, handlingskraft och ambition avgjort slottets historia.

Den goda manligheten - you go boy!

År 2018 firar Skarhult femårsjubileum som öppet slott. För 100 000 besökare har vi berättat om historiens starka kvinnor. I år är det pojkarnas tur. I utställningen Den goda manligheten berättar vi om manlighet under 500 år, om hur mansroller skiftat genom seklen och om att mannen har varit outhärlig i byggandet av världens gemensamma goda.

Skarhults slottshistoria - parktur

Välkomna till Skarhults slott! Vi befinner oss i mittpunkten av en 750 år gammal anläggning. Här har tusentals människor levt, verkat och dött under tre kvarts årtusende. Vi samlas på gårdsplanen där fattighjon, biskopar, gårdskarlar, mamseller, prinsar, baronessor, lurendrejare och en och annan kung har vandrat. Hör mer om dem på vår guidade tur om Skarhults slottshistoria. Turen går utomhus.

Varje tur tar ca 30 min. Det finns ett café som serverar soppa, mackor, kakor m.m.

Entré: 120 kr/person, alla under 18 år går in gratis. Rabatterad entré: 100 kr/person för studenter och pensionärer.

Utbildning i Disgen

Vi kommer under våren att ha följande Disgenutbildningar i vår lokal.

Kartor

Lena Ringbrant Ekelund kommer att hålla i två kartutbildningar i vår. Anmälan sker på lana.ringbrant@telia.com och deltagarantalet är begränsat.

Det blir dels en **grundläggande kart- och bildkurs** där man får lära sig lite bildbehandling i PhotoFiltre, hantera bilder i Disgen, grundläggande om kartfönstret, lägga in Disgenorter och ge dem koordinater för att kunna göra en resa med Google Earth. Det är samma upplägg som Lena hade för något år sedan. Den kommer att vara på följande **torsdagar 18 jan, 1 feb och 15 mars kl. 18.00 – 20.30.**

Kartor i Disgen fortsättning kräver att man behärskar de grundläggande funktionerna i kartan (se ovan). I denna utbildning får man lära sig om olika kartlager, var man hittar olika kartor, hur man använder köpta kartor, placera egna kartor på rätt plats som man ibland måste bildbehandla först m.m. Denna kurs kommer att vara **två söndagar; 11 feb och 25 feb kl. 10 – 14.**

Workshop: Kom i gång med Disgen 2016

Vill du ha hjälp med att byta från Disgen 8 till Disgen 2016? Vill du ha tips och idéer? Har du några frågor? Marie Munke och Lena Ringbrant Ekelund guidar och svarar på frågor **torsdagarna 22 feb och 12 april kl. 18.00-20.30.** Ta med egen dator. Begränsat antal.

Förnamälan krävs, görs till lana.ringbrant@telia.com eller 070-232 00 79.

DNA-Café

Har du topsat dig och fått dina matchningar?

Vad gör man sen?

Har du inte topsat dig men vill veta mer?

Kom på vårt DNA-Café lör den 3 feb kl. 10 - 14 i lokalen bredvid vår egen.

Vi börjar med en gemensam information för att därefter diskutera olika frågor i grupper.

Magnus Hellblom från SkSF kommer och hjälper oss. Han tar även med sig topsningskit om du vill topsa dig eller köpa för att topsa andra släktingar.

Mer info:

Lena RE tel. 070-232 00 79 och Hjördis Nilsson 0435-23046

Årtalslista - Här finner du ett urval av viktiga årtal vad gäller kvinnohistoria och jämställdhet i Sverige.

- 1842 - Obligatorisk folkskola införs för kvinnor och män.
1845 - Lika arvsrätt för kvinnor och män införs.
1846 - Ogifta kvinnor (änkor, frångilda) tillåts att arbeta inom hantverk och handel.
1853 - Kvinnor får rätt att undervisa i de mindre folkskolorna.
1858 - Ogift kvinna som fyllt 25 år får rätt att efter anmälan hos domstol bli myndig.
1859 - Kvinnor får inneha vissa lägre lärartjänster och statstjänster.
1861 - Högre lärarinneseminariet grundas.
1862 - Kvinnor (ogifta kvinnor och änkor) och män får inkomstgraderad kommunal rösträtt.
1864 - Ogifta kvinnor får samma formella rättigheter som män i det privata näringslivet.
1864 - Mannen förlorar laglig rätt att aga sin hustru.
1870 - Kvinnor får som privatister ta studentexamen.
1872 - Kvinnor får själv bestämma vem hon ska gifta sig med,
1872 - Betty Pettersson, första kvinnan som skrivs in som student (Uppsala univ.)
1873 - Kvinnor får tillträde till universiteten och får rätt att ta akademisk examen, dock ej teologisk el. högre juridisk.
1874 - Lag om gift kvinnas äganderätt.
1884 - Ogift kvinna blir myndig vid 21 år.
1889 - Kvinnor blir valbara till fattigvård, skolvård m.m. (gäller ogifta kvinnor med egendom).
1900 - Kata Dahlström blir första kvinnan i den socialdemokratiska partistyrelsen
1901 - Rätt till ledighet utan lön vid barnsbörd
1907 - 1909 - Rätt till kommunala uppdrag, förutsatt att hon är rösträttsberättigad enligt den nya 40-gradiga skalan.
1909 - Kommunala mellanskolan inrättas och är öppen för båda könen, utbildningen leder till realexamen
1910 - Kvinnor får rätt att inneha kommunala poster
1910 - Preventivmedel förbjuds i lag
1913 - Allmän pensionsförsäkring införs för kvinnor och män
1914 - Selma Lagerlöf, första kvinnliga ledamoten i Svenska Akademin
1918 - Kvinnor får rätt att bli lektorer och rektorer vid allmänna läroverk
1919 - Kvinnor får allmän rösträtt
1921 - Första valet hålls där kvinnor får rösta.
1921 - Gift kvinna blir myndig vid 21 år.
1927 - Statliga läroverk på samma villkor som för pojkar.
1931 - Moderskapsförsäkring införs, vilken ger sjukpenning 30 - 42 dagar samt ersättning för barnmorska.
1935 - Kvinnor får lika stor folkpension som män
1938 - Förbudet gällande användning, upplysning om och försäljning av preventivmedel upphävs.
1937 - Införs likalön för kvinnliga och manliga folkskollärare
1939 - Trolovning, giftermål, havandeskap eller förlossning kan inte längre användas som skäl för att avskeda kvinnor i statlig tjänst.
1946 - Rätt till lika lön inom alla statliga tjänster (utom präst- och militärtjänster).
1947 - Karin Kock, Sveriges första kvinnliga statsråd
1948 - Allmänna barnbidrag införs.
1949 - Modern får rätt att vara förmyndare över minderåriga barn i äktenskapet. Barn inom och utom äktenskapet sammanförs i gemensamma bestämmelser.
1951 - Kvinnan får bli förmyndare för sina egna barn vid makens frånfälle.
1951 - Kvinnan får behålla sitt svenska medborgarskap vid giftermål med utländsk medborgare.
1955 - Förstatligande av sjukförsäkringen - rätt till 90 dagars mammaledighet.
1958 - Kvinnor får tillträde till prästämbetet.
1958 - Gunvor Hägglund, Sveriges och världens första kvinnliga nyhetsuppläsare i TV.
1960 - Införs lika lön för lika arbete för kvinnor och män.
1964 - P-piller godkänns i Sverige
1969 - Jämställdhet skrivs in i den nya läroplanen för grundskolan.
1971 - Särbeskattning införs.
1972 - Ulla-Brita Neibig, Sveriges första kv. lokförare.
1974 - Föräldrar får rätt att dela på ledigheten vid barns födelse genom att föräldraförsäkring införs.
1975 - Ny abortlag införs. Kvinnan bestämmer själv om abort t.o.m. 18:e havandeskapsveckan.
1979 - Småbarnsföräldrar får rätt till 6 timmars arbetsdag.
1980 - Lag mot könsdiskriminering i arbetslivet införs.
1980 - JämO införs.
1982 - ATP-poäng för vård av barn under 3 år, i hemmet, införs.
1982 - Kvinnomisshandel faller under allmänt åtal.
1982 - Fem lagar om kvinnors och barns rättsställning vid brott som incest och andra sexuella övergrepp skärps.
1982 - Kvinnor får vid giftermål välja sitt eget eller mannens efternamn.
1985 - Karin Söder (Centerpartiet) blir Sveriges första kvinnliga partiledare för ett riksdagsparti
1989 - Alla yrken öppna för kvinnor - även inom försvaret.

Källa: www.ub.gu.se/kvinn/artal

Kvinnliga präster i Klippan

Föregångaren

Sveriges kvinnliga gymnasist-och studentmöte i juni 1921 hölls i Forsmöllan i Klippan, där en av ledarna var Ester Lutteman. Ester var den första kvinnan i Sverige, som stod till förfogande för att bli prästvigd. Ester Lutteman tog teol. kand. examen redan 1924, men för henne och andra kvinnor vid den tiden var det inte möjligt att vigas till präster. Ester och ett 100-tal kvinnor bildade ett nätverk, som kallades "Vadstenaringen". De läste dagligen samma bibelställe, ett lectionarium, som Ester Lutteman ställde samman. På sommaren träffades många av kvinnorna till dagar med föredrag, andakter, samtal, reflektion och diskussioner.

Ester Lutteman

Ester Lutteman arbetade under hela sitt liv för att kvinnor skulle få bli prästvigda och var kallad att hålla föredrag över hela landet. Hennes församling var kvinnor över hela Sverige, dels kvinnorna i "Vadstenaringen" och de som hon kom i kontakt med under sina resor. Av medlemmarna i "Vadstenaringen" fanns flera kvinnor som inte fick plats i Svenska kyrkan, eftersom prästvigning ännu inte var möjlig för dem.

Klippanns första kvinnliga präst

Först 40 år efter att Ester tagit sin

teologiska examen blev Britta van Zijl Klippans första kvinnliga präst. 1958 års kyrkomöte öppnade för att även kvinnor kunde vigas till präster, och då blev det möjligt för både män och kvinnor att föra ut Jesu budskap. Vägen dit hade varit lång, men 10 april 1960 vigdes på tre platser i Sverige de första tre kvinnorna till prästtjänst i Svenska kyrkan.

Britta van Zijl

Den 17 mars 1963 fick Lunds stift sin första kvinnliga präst och det var Britta van Zijl. Fanns det någon församling som ville ta emot en kvinnlig präst som medarbetare? Det fanns det och Britta kom först till Trelleborg, där hon trivdes bra och blev väl mottagen. På den tiden var det biskopen som sände präster dit de behövdes och snart fick Britta bryta upp för att tjänstgöra i Klippan. Där behövdes hon och 1 jan 1964 började Britta som kyrkoadjunkt i Klippan. Det finns många tidningsartiklar från den tiden.

Självklart var nyfikenheten på stiftets första kvinnliga präst stor. Människor i Klippan slöt helhjärtat upp kring Britta och hon trivdes. Hon hade en glädje i att predika och hennes predikningar var väl genomtänkta och förankrade i Bibeln. Hon förkunnade med entusiasm och på ett innerligt sätt med

distinkt och klar stämma. Britta var mycket vänfast och i många år sedan hon slutat i Klippan höll hon kontakten med församlingsbor. Hon bodde först i Forsby och senare i Hammarlundskas huset mitt i Klippan. Brittans dotter Maria minns hur människor i församlingen var mycket hjälpsamma. Konfirmander kunde vara barnvakter och andra erbjöd Britta skjuts, då hon inte körde bil. Hon kallades också många gånger att hålla föredrag om att vara kvinna och präst. Av det Britta berättat verkar åren i Klippan ha varit positiva och Britta återkom till Vedby kyrkliga sällsammings 90-årsfirande och berättade minnen och höll föredrag vid en fördjupningshelg under senare år.

Brittas väg till prästämbetet

Britta växte upp i Blekinge, Lunds stift, dotter till den skavajprästen Gunnar Olén och hans hustru Nelly, folkskollärare. Britta hade en stark kallelse och längtan att bli präst. Efter studentexamen i Karlskrona fortsatte Britta sina studier i Lund och blev fil. kand. i nordiska och semitiska språk, och tog en teol. kand. 1954. Eftersom det då inte var möjligt att som kvinna bli vigd till präst arbetade Britta som lärare. Hennes mor Nelly predikade gärna och kallades till olika samfund för att predika eller hålla föredrag. Långt innan Brittans kallelse sa Nelly: "Vill Gud kvinnliga präster kan ingen makt i världen hindra....." och "gör inte kvinnans väg smalare än vad Kristus har gjort den."

Sveriges Radio ville göra en radiosänd gudstjänst 1957, men biskop Anders Nygren vägrade att ge Britta venia, dvs tillstånd att predika, så gudstjänsten flyttade från Trefaldighetskyrkan i Karlskrona till EFS missionshus och så blev en radiogudstjänst ledd av kvinna. 1956 fick Britta stipendium från Svenska Israelsmissionen och studerade i Jerusalem, och det var där Britta träffade sin blivande make, Jan van Zijl. Han var präst i den reformerta kyrkan och missionär i Sydafrika.

Britta van Zijl med dottern Maria

Biskop Nils Bolander nekade att prästviga Britta. Ännu 1961 nekade biskop Martin Lindström att prästviga Britta och han anförde också som skäl, att hon genom sitt äktenskap med en reformert präst inte var lämpad att arbeta för den lutherska kyrkan. Ärkebiskop Gunnar Hultgren var av samma uppfattning. Två år senare gav dock biskop Martin Lindström med sig.

Ett speciellt herdabrev sändes ut med en vädjan om lugn och besinning inför prästvigningen i Lunds domkyrka den 17 mars 1963. Cirka 2000 personer deltog i vagningsgudstjänsten i Lunds domkyrka och Britta van Zijl prästvigdes slutligen i Lunds stift. Också kyrksamheten i Klippan ökade; man kom från när och fjärran för att höra stiftets första kvinnliga präst.

Britta slutade i Klippan vid utgången av 1966 och familjen flyttade till Sydafrika och bodde där under många år och då tjänstgjorde Britta som sjömanspräst. I början av år 2017 dog Britta i sitt nittionde år.

Andra kvinnliga medarbetare i församlingen

1969 tillträdde Sven-Åke Rosenberg som komminister i Klippan och hans hustru Annika var församlingssekreterare. Ett stort barn-, ungdoms- och konfirmandarbete leddes av Annika. 1979 prästvigdes Annika och var en kort tid i Klippan innan hon blev präst i Björnekulla och senare dess kyrko-

herde.

Från Klippan kommer Gunbritt Käck f Andersson, som vuxit upp i Klippan och deltagit i kyrkans verksamhet. Hon var söndagsskollärare och juniorledare, utbildade sig till och tjänstgjorde som församlingsassistent i Klippans pastorat, läste vidare, prästvigdes och tjänstgör nu sedan länge i Borlänge, Västerås stift.

Från Vedby, Klippan, kommer också Lise-Lott Hjort, som är präst i Ängelholm sedan många år.

På våren 1977 kom Ann-Kristin Åkerberg nyprästvigd på sin första tjänst till Klippans pastorat. Hon minns att hon mottogs väldigt positivt och snabbt kände sig hemma här. 1981 fick Ann-Kristin komministertjänsten i Högseröds pastorat.

Samma sommar tillträdde Ann-Marie Nelson en komministertjänst i Klippan med särskilt ansvar för Vedby församling. Och det är jag som fått uppdraget att skriva om kvinnliga präster i Klippan. För mig som varit sex år i Bräkne-Hoby, Blekinge, och en termin i Jerusalem vid Svenska teologiska institutet, lockade en tjänst med stor verksamhet bland barn och unga, samt närheten till min familj i Kullabygden. Under studieåren i Lund var jag barntimmeledare och utan den erfarenheten, att barnen lyssnande till mig, hade jag aldrig vågat bli präst.

Då jag nu ser tillbaka på de 36 år, som jag fått tjänstgöra i Klippans pas-

torat, har många kvinnliga kollegor varit mina arbetskamrater under åren. Några kom och vikarierade under de perioder jag var föräldraledig, andra kom som kontraktsadjunkter och hjälp till prostén Joel Hansson. De har alla varit goda kolleger här: Elna Wahlgren Lundqvist, Kerstin Ivarsson, Ann-Charlotte Miller, Lena Persson, Birgitta Sjöstedt, Ann-Christin Persson, Pernilla Håkansdotter Olsson, Andrea Olming och Erika Holm Johansson.

Ann-Marie Nelson vid prästvigningen 1975

Var och en av oss har förstås sin egen berättelse om tiden i Klippan, men vi har så långt jag kan förstå inte ifrågasatts som präster. När jag tänker tillbaka på kolleger i Klippans pastorat under åren, så har vi varit 13 kvinnor som präster och 12 män. Det är inte längre något märkligt att möta en kvinna som präst. Vägen till prästämbetet var lång, och de var många som fick kämpa och beredde vägen för oss andra. Vi har kommit och gått. Britta van Zijl och Ester Lutteman var med och gjorde det möjligt.

I arbetet i församlingen har vi tagits emot väl oavsett kön och det viktiga har varit och är att samverka med varandra för det gemensamma bästa!

Ann-Marie Nelson
komminister i Klippan 1981-2017
som från dottern Maria van Zijl fått ta del av uppgifter om Britta van Zijls liv

Husmoderns avskaffande

På 1950-talet började kvinnorna ifrågasätta hemmafrurollen. Många valde bort hemmafrulivet mot ett yrkesliv utanför hemmets väggar.

På 50- och 60-talen när de flesta var hemmafruar, började man att förenkla hushållsarbetet. Det blev modernt med halvfabrikat. Tänk att kunna röra ihop en sås på bara pulver och vatten! Djupfrysning av matvaror blev också populärt. Det startades frysföreningar och byggdes fryshus. Det fanns ett i Klippan där Östergatan och Vedbyvägen möts samt i Hyllstofta. De flesta hade inte kylskåp hemma men fick möjlighet att hyra ett frysack. Husmodern eller hemmafrun fick goda råd, information och hjälp på olika sätt.

Husmodern, en svensk veckotidning, gavs ut av Åhlén & Åkerlunds förlag i Stockholm 1917-1988. Innehållet var i huvudsak inriktat på kvinnans traditionella uppgifter i hemmet.

Husmoderns Köksalmanack gavs ut av samma förlag och innehöll matsedlar för varje dag, massor av recept, kassabok och plats för egna anteckningar. 1959 fick en husmor följande goda råd:

"Liksom alla yrkeskvinnor har en husmor mycket att hålla i minnet. Vår dag är splittrad av en massa olika arbetsuppgifter och ofta blir vi kanske

störda av barnen, som leker och stöjar omkring oss. Då kan det vara svårt att hålla tankarna samlade och komma ihåg allt som skall göras. Ja, somliga dagar kan känslan av att allt inom hemmet håller på att växa oss över huvudet bli alldeles överväldigande. Sätt er då med papper och penna och skriv upp allt som kretsar i er hjärna. Skriv upp vad som skall skickas bort till reparation, vilka nyanskaffningar som måste göras eller är önskvärda och varför inte också föra en tabell över nytt som köpts till hemmet! Det är både värdefullt och roligt att veta, när det var vi t.ex. sydde överdragen till matsalsstolarna och hur länge tyget höll, eller vilket år det var vi köpte gardiner till köket, hur de nya bomullslakanen hållit genom tvättarna och om det lönade sig att köpa en dyrare vardagsservis än vi tänkt oss."

Husmodersförening, en lokal sammanslutning av husmödrar med syfte att hävda familjens och hemmets ställning i samhället, att medverka till ökad forskning på hemarbetets område m.m. Husmodersförbundet Hem och samhälle bildades 1919 och är centralorganisation för Sveriges husmodersföreningar. Förbundet utger tidskriften Hem och samhälle. Klippans Husmodersförening registrerades 1971.

Husmodersskolor kallades förr ett-åriga kurser för utbildning i husligt arbete med barnavård. Sedan gymnasieskolan införts ges huslig utbildning där vid två-årig linje.

Hushållsskolan i Stackarp. Stackarps skola uppfördes 1939. Per Bengtsson i Dymöllan donerade 1861 12 000 riksdaler till att bygga en ny skola i Sönnarslöv. I donationsbrevet stod skrivet att det även skulle innehålla kvinnoslöjd. Skolan uppfördes för närmare 40 000 kronor. Här har bedrivits olika sorters undervisning under årens lopp. 2011 lades skolan ner och såldes för privat bruk. Idag 2017 är skolan till salu igen.

Husmorsemester kallades en under åren 1946- 1979 statsunderstödd verksamhet, som avsåg att bereda

Hushållsskolan i Stackarp

husmödrar och andra med låg inkomst hjälp till vila och rekreation.

Husmorsfilmerna var populära. Det var reklamfilmer blandade med underhållning, som visades på vardags-eftermiddagarna på biograferna från 1950-talets början till mitten av 1970-talet. I Klippan visade Scala-biografen filmerna som var gratis.

I dag har en helt ny generation kvinnor börjat ta upp hemmafrurollen igen. Nu ser mötesplatserna annorlunda ut. Unga kvinnor bloggar och ger varandra tips om konservering, klädsömnad, hur man saftar och syltar, tvättar och stryker. Hemmafrun har uppgraderats!

Karin Björk Hernández

Källor: Bra Böckers Lexikon 1978, NE 1992. Husmoderns Köksalmanack 1959. Bygdebånd.se

Foton: Blomgrens bilder och Bygdebånd.

Scala-biografen på 1930-talet. Till vänster biografen Scala. I bakgrunden ligger byggmästare Johanssons hus. På hörnan i detta hus låg en skoaffär innan Bageri och Konditori Centrum flyttade in. I samma hus fanns en manufakturaffär och kaffeaffären Kärnkaffe. Huset längst bak är Kooperativa som hade tre avdelningar. Inne på gården fanns det egen charkuteritillverkning. Huset till höger är polishuset med arrester och bostad för vaktmästare Nyman på Tingshuset. Paketcykeln med fisklådorna tillhörde sannolikt fiskhandlare Berm. Biografen Scala revs 1965 och på tomten byggdes Åbyhallshuset.

Släktforskardagarna 2017

Åsbo Släkt- & Folklivsforskare var på plats och många besökare tog med stort intresse del av Blomgrens bilder.

Foto: Bengt Emgård hjälper en släktforskare från Norge att få svar på sina frågor om personer i Klippan.

Foto: I en av DIS montrar stod Lena Ringbrant Ekelund som rätade ut en del frågetecken hos många intresserade besökare som ville veta mer om digitala kartor.

Karin B Hz

Maria Thunell Zoéga – en driftig fotograf och affärskvinna

Maria Tufvesdotter föddes den 8 dec 1860 i Bolestad nr 2, Källna, i en stor syskonskara. När hon var nio år gammal avled hennes far Tufve Jönsson (1817 - 1869) i lungrot. Hennes mor

var yngsta barnen däribland Maria. Flera av barnen tar sig efternamnet Thunell bl.a. sonen Martin som blir skollärare i Lomma, sonen Carl som blir urmakare samt Maria.

rosteri med en kaffebrännare för 90 kr och en kaffekvarn för 83 kr. Efter endast två år avled hustrun barnlös.

Fotografist Maria Thunell

Samma år, 1883, flyttade den 23-årige Maria Thunell till Landskrona och efter ett tag startade hon en fotoateljé, Maria Thunells fotografiska ateljé, i Landskrona. Det finns foton på Porträttfynd som bär hennes namn.

Två år senare, 1885, gifte sig Maria och Carl/Carlos Zoéga. Efter giftermålet fortsatte Maria att driva sin ateljé, något som var mycket ovanligt för gifta kvinnor under 1800-talet. Hon kallade företaget Maria Zoéga Ateljé.

Carl/Carlos Zoéga var född 1854 på Norrlycke gård, Sireköpinge. Hans föräldrar kom från Danmark men hade italienska rötter. Han hade minst 12 syskon. 1871 flyttade fadern Ludvig Christian Zoéga och flera av barnen däribland Carl till Brasilien, men modern Margareta Catharina Aarslev stannade kvar tillsammans med några barn. Efter 10 år i Brasilien där Carl, som nu kallade sig Carlos, hade sysslat med kaffehandel återkom han med sin brasilianska hustru. Han

Bengta Persdotter (f. 1823 i Källna) gifte om sig med häradsdomaren Paul Olsson (1813 - 1889) och flyttade till Bolestad nr 3 tillsammans med de fyra

tyckte att mörkrostade kaffeböner smakade godare än annat kaffe på marknaden som fanns på 1880-talet. Därför startade han sitt eget kaffe-

Foto som Maria har tagit

Bolestad 2, Källna. På bilden syns Marias bror Ola Tufvesson med familj. Foto hos Kristine Bäck

Flytt till Helsingborg

I aug 1886 föddes deras dotter Clara Maria och i november flyttade Carlos och Maria hemmet och verksamheten till Kullagatan 27, Helsingborg. Företaget döptes till Helsingborgs Patent-Kaffe-Ångbränneri och de sålde kaffe, socker och te. Butiken fanns i gatuplanet med bostaden ovanför.

Kaffebrännaren placerades på vinden där också råkaffet förvarades. Snart flyttades dock rosteriet ner i källaren. Maria engagerade sig i företaget och lämnade över fotoateljén till sin lillasyster Anna Thunell.

Redan år 1888 avled Carlos. Maria var gravid och födde lite senare deras son men han levde bara en månad. Kvar var Maria med sin tvååriga dotter Clara Maria och kafferosteriet Zoégas.

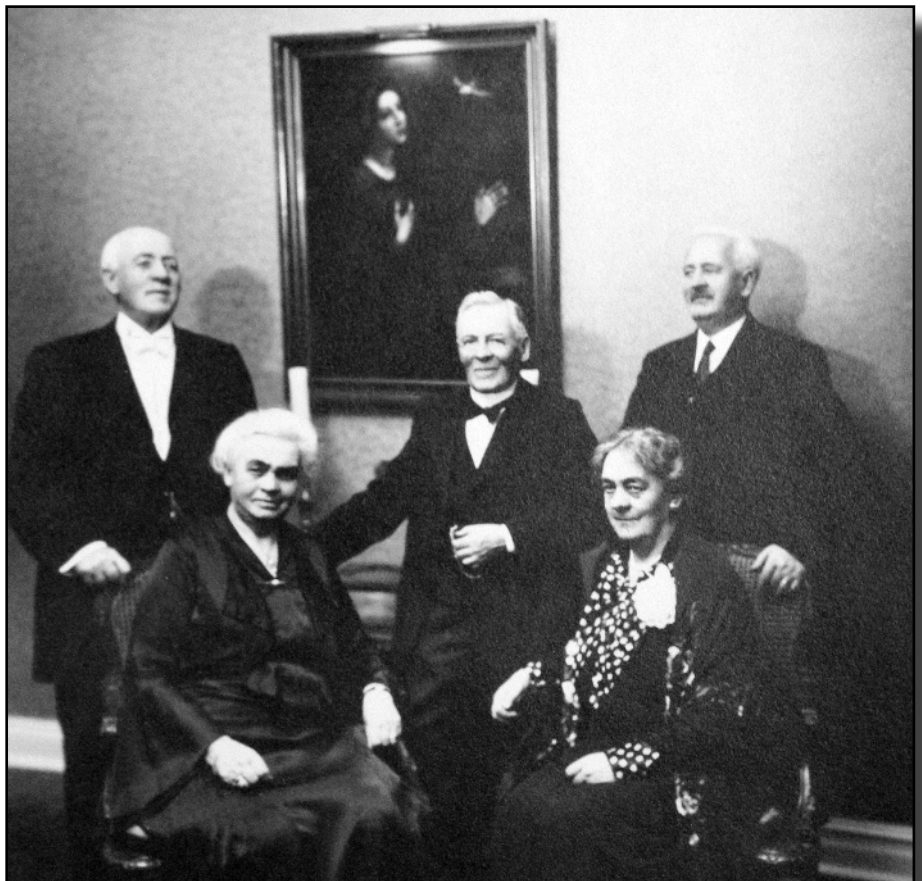
Maria satsar

Maria fick många erbjudande om att sälja företaget, men istället bestämmer hon sig för att satsa på verksamheten. Hon gick själv runt till caféer och butiker i Helsingborg och sålde sitt kaffe och verksamheten tog fart. Vilken driftig kvinna hon var!

Ett par år senare gifter sig Maria med värmlänningen och konditorn Johan Svensson som tog efternamnet Zoéga och började engagera sig i företaget.

De fick två söner; William f. 1890 och Rudolf f. 1894. Vid sekelskiftet flyttades såväl bostad som företag till Drottninggatan där Zoégas Café och butik fortfarande finns kvar. År 1913 började sonen Rudolf Zoéga i företaget och efter faderns död tog han över företaget och utvecklade det till en industriell verksamhet.

Maria Zoéga avled 1940 i sin lägenhet ovanför butiken på Drottninggatan. Zoégas är grundaren Carlos skapelse, men utan Marias entreprenörsanda och tron på produkten och varumärket så hade kanske inte företaget funnits idag.

Fest hemma hos Zoegas i Hälsingborg, alla syskon har fyllt 75år. Maria till vänster, Anna till höger. Bröderna stående; Janne, Martin och Peter (Petrus) Thunell. Bild hos Kristine Bäck

Varje rostning koppkontrolleras

Det är en av orsakerna till att Zoégas kaffe alltid är av en sådan jämn, fin kvalitet. Ni kan få ett härligt kaffe — aromatiskt och fylligt — till 3.60 och 4.00 pr kg. i vår Centrumbod. Har Ni ej tillfälle att besöka vår affär behöver Ni bara ringa 58 55, så skicka vi gärna hem beställningen.

ZOÉGAS

Härmed får jag

för den ärade allmänheten tillkännagiva att jag i morgon öppnar Kaffe-, Socker- och Théhandel i N:o 27 Kullagatan, i. d. Helsingborgs Dagblads kontorslokal, och som jag sjelf direkte importerar kaffe och är försedd med nyaste maskiner för ångrostning och malning. är jag i tillfälle att lemna allmänheten denna vara i bästa qualitéer, såväl ångbrändt som icke brändt, till platsens billigaste priser.
Helsingborg den 30 Nov. 1886.

C. Zoéga,

Helsingborgs Patent-Kaffe-Ångbränneri.

Lena RE

Tips av Kjell-Åke Svärd

Källor: zoegas.se/maria-zoega;
zoegas.se/om-zoegas/zoegas-historia

Mor Tea och mor Celia

Gertrud Lindberg, Lund, har skrivit två släktböcker som heter "Tre skräddefamiljer i Färingtofta" och "I Färingtofta och Riseberga för ett par hundra år sedan".

Inför detta temanummer har hon valt att berätta om två kvinnliga släktingar, Mor Tea från Trulstorp, Norra Rörum som fick klara sig på egen hand när mannen rymde till Amerika och Mor Celia från Koholma, Färingtofta som var barnmorska och vaccinatris.

Mor Tea

Min mormorsmor hette Teolina Nilsson Sandberg. Hon kallades "Mor Tea".

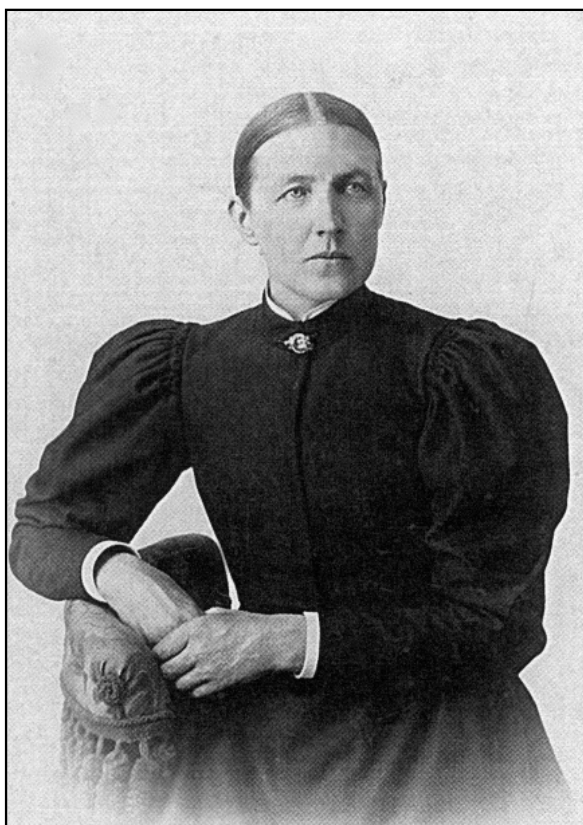
En av hennes döttrar, som blev min mormor, hette Karolina. Min mor Abela var hennes äldsta dotter. Det är Abela som berättat för mig om sin mormor.

Teolina var född den 23 februari 1849 på Trulstorp nr 4 i Norra Rörums socken. Hon hade tre äldre syskon: Troen f. 1841, August f. 1843 och Emilia f. 1845. Deras föräldrar hette Nils Jönsson och Nilla Persdotter. Nils var född 1792 och mycket äldre än Nilla, som var hans hustru i hans andra äktenskap. Hon var född 1814.

De tre döttrarna gifte sig tidigt: Troen 1861, Emilia och Teolina 1865. Troen och Emilia gifte sig med två bröder på Munkagården nr 1 i Färingtofta socken, Anders och Olof Pålsson. År 1865 gifte sig också deras bror August med en flicka från Långhult i Hallaröd, som hette Sissela Svensdotter. August tog över stället.

Tea bildar familj

Teolina gifte sig den 31 juli 1865 med Adolf Sandberg på Trulstorp nr 1. Då var Teolina 16 år gammal. Adolf var 31. De fick sex barn födda mellan 1865

och 1877: Amilon, Nils Petter, Georg, Eleonora, Karolina och Karl Emil. Karolina var född den 1 december 1874.

Maken rymmer

Fram till 1872 bodde de på Trulstorp nr 1, från 1873 på Trulstorp nr 2. År 1877 rymde Adolf Sandberg till Amerika. Varför vet vi inte säkert. Kanske hade något gått snett vid en hästhandel, så att han blev skyldig pengar och riskerade att dras inför rätta. Teolina ska ha lånat 200 kr till skulden av sin svåger i Munkagården och pengar till en Amerikabiljett av prästen. Hon skilde sig från honom genom att hon fick "ljust i kyrkan efter honom", och

hon talade aldrig mer om honom. Hon skrev sig inte längre Sandberg utan bara Teolina Nilsson. Han lär ha skrivit hem och frågat, varför hon skilt sig från honom. Det var det sista de hörde från honom.

Huset brann

De hade kvar stället i Trulstorp. Där hade de en hyresgäst som rökte i sängen en natt och satte fyr på huset. Alltihop brann opp. Teolina hade haft granna vävnader med sig i boet och "di fick hon allri igen". De hade satt för fönsterna och därför såg de inte när det började brinna. Hon sa sen alltid: "Sätt allri för fönsterna när ni sover".

Teas barn

Karolina och hennes syster Nora körde mjölken en tid. Men 1893 for Nora till Amerika. Karl följde efter 1896. Georg tog över stället. Karolina gifte sig den 19 maj 1897 med skraddaren Hjalmar Eländer Cedergren. Han hade sin verkstad i Rögnaröd i Färingtofta socken.

Tea klarar sig själv

Teolina flyttade från Trulstorp till Färingtofta. Först hushållade hon för 'Nilsson i Föreningen'. Han hade handelsbod. Därefter skötte hon hushållet för fanjunkare Karlsson. När Abela och hennes syskon var barn bodde Teolina i Tornsborg. Då hade hon slutat arbeta.

I Tornsborg hyrde hon först ett rum hos Johansson, som hade varit lärare. Det var ett litet rum och där var alltid varmt och skönt från spisen. Stugan låg vid vägen nära tivolit. Bakom gick skogen ända fram till stugan. Skogen hette Storevång och var en bokebacke. I den hade mor Tea sitt särskilda ställe där liljekonvaljerna blommade tidigast om våren.

När hon bodde hos läraren skickade hennes dotter Nora en Amerikabiljett till henne. Mor Tea reste till Malmö, men när hon såg vattnet och de stora båtarna blev hon rädd och vände om igen. När hon kom hem gömde hon sig

i en tre, fyra dagar. De pratade aldrig om det sen.

När Johansson sålde stugan fick hon flytta och då hyrde hon ett rum och kök och veranda på gaveln av ett långt hus nära det ställe där man vrider av ner till Rögnaröd. Från köket och ut var där bara en enkel dörr, och det var kallt och dragigt. Men hennes son Georg satte i en extra dörr till henne så småningom. Han höll henne också med ved. Utanför verandan hade hon alltid lövkojor och tuvor med små nejlikor som doftade gott. Hon hade också ett litet land med jordgubbar. När hon såg att någon hemifrån Rögnaröd körde fram till byn så passade hon på när de kom omigen och kallade på dem. Då hade hon varit ute och plockat jordgubbar.

Hon hade 10 kronor i pension i månaden. Nora och hennes man Sven Sandberg var hemma och hälsade på 1921. När de reste tillbaka gav de henne 2000 kr, som Hjalmar hade hand om åt henne. Han satte in dem på en bok åt henne, och hon kom till honom och tog ut när hon behövde pengar.

Mor Tea gick alltid klädd i svart kjol och blus. Blusarna sydde min moster Anna åt henne efter ett mönster som Hjalmar klippt. De var rutiga i rött och svart, gick upp i halsen med hög krage, hade veck fram till och puffärmar. Hon hade också en rak, svart, halvlång kappa, som räckte till knäna, med rynkade ärmar. Och så hade hon sjal eller sjalett. När hon skulle gå fram till Färingtofta och handla tog hon på sig ett nystruket förkläde och när hon kom hem igen tog hon det av sig och la det i byrålådan. Hon var lång och smal och gick lätt.

Om kvällarna gick hon till grannens och hämtade mjölk. En tid var folk mycket rädda för den sk Ignabergamördaren, när de var ute på kvällarna. En kväll när hon var ute för att hämta mjölk såg hon en karl som gick på andra sidan vägen. "Gokväll", sa han. "Gokväll", sa mor Tea, "vem e de?" - "De e Ignabergamördaren." - "Jaså, e han här ude å går", sa mor Tea.

Hon fick bältros och var sjuk bara några dagar innan hon dog. Det var 1934.

Mor Tea sitter utanför verandan i sin rutiga blus.

Mor Celia eller Mor Elander

på. Cecilia ville lära sig göra smörjan, men det fick hon inte för sin far.

Cecilia utbildar sig

Cecilia och Nils kan ha förlovat sig år 1863. På ett bevarat skåkteträ står initialerna C G B och året 1863. 1863 var året innan Nils reste ut som lärling till Malmö och Göteborg. Cecilia utbildade sig till barnmorska. Man kan se av flyttningslängderna att hon var i

Min morfars mor hette Cecilia Grönberg Elander och var gift med skraddaren Nils Persson Elander. Deras äldste son hette Hjalmar. Han blev skraddare som sin far och hette då Hjalmar Elander Cedergren.

Cecilia var född den 7 september 1844 på Koholma nr 3 i Färingtofta socken.

Hennes föräldrar hette Nils Grönberg och Hanna Jönsdotter.

Koholmagubben

Cecilias far, Nils Grönberg i Koholma ("Koholmagubben"), var klok gubbe. Folk kom till honom när de blivit av med saker eller djuren blivit sjuka eller gått bort sig. Han blev också tillkallad när det var eldsvåda. Han gjorde en flytande salva som kallades "Grönbergs smörja". Den ströks på skinnen på de ställen där man hade ont. Den var brun till färgen och värmdes i skinnen när den ströks

Cecilia och Nils i sina krafts dagar.

Köpenhamn i sin ungdom och det var nog där hon tog sin examen.

År 1870 slog Nils sig ner i byn Snällaröd som skräddare. Han gifte sig med Cecilia den 27 oktober 1872. Då var Cecilia 28 och Nils 34 år gamla. Nils och Cecilia flyttade från Snällaröd och bodde först i Färingtofta kyrkby. De köpte ett ställe i byn Rögnaaröd, Rögnaaröd nr 3, när Hjalmar var några år gammal. Till stället hörde också ett litet hus vid en avtagsväg bakom en kulle som kallades Stenhallen. Nils satte två granar vid ingången till stället. Han planterade och ympade många fruktträd både nere på stället och vid det lilla huset.

Hjalmar var äldst av barnen. Han var född den 6 juni 1873. Viktoria var född 1878, Palemon 1881 och Hedvig 1883. En dotter Elida, född 1875, dog av difteri den 15 november 1879.

Cecilia sitter utanför verandan på det gamla stället.

Barnmorska och vaccinatris

Cecilia var anställd av socknen som examinerad barnmorska och vaccinatris. Hon vaccinerade mot smittkoppor. Hon kunde också åderlåta. I ett etui hade hon ett kopphorn med snäppare. Hon hade också två kateter av silver, som låg i en sammetsklädd ask. Dem använde hon för att tappa män som hade svårt att kasta vatten. Dessutom hade hon en förbandslåda med karbolsyra och förband. Folk som skadat sig och behövde ha såret vidgjort kom till henne. Hon kallades Mor Elander eller Mor Celia. "Hon var så snäll, mor Celia", sa Anna Grönberg om sin fars faster. Hon hjälpte till vid förlösningar ända in på 20-talet. När Hjalmar var liten fick han gå med henne på besök till barnsängskvinnorna.

Cecilia hade sina egna kurer. Hjalmar mindes att hon gick ut och samlade något slags blomkorgar, som hon kokte och sen slog på flaskor. Det var deras medicin för vintern. Hjalmar visste inte vad det var för blommor. Hon hade inte så mycket i handen när hon kom hem, fastän hon hade varit länge ute och plockat. Om vi hade haft kvar hennes svarta barnmorskebok

hade vi vetat det. I den boken förde hon in alla förlösningar, så som det var föreskrivet, men bak i boken hade hon också skrivit in sina huskurer.

Hjalmar gifte sig 1897 med Karolina Sandberg. Till en början bodde de i det lilla huset. Men 1904 köpte de Rögnaaröd nr 3 och de och Hjalmars föräldrar bytte hus. Nils dog redan 1908, men Cecilia bodde kvar i huset till in på 20-talet.

Cecilia sydde knapphål

När Cecilia bodde uppe i det lilla huset sydde hon knapphål i kavajer och västar och kastade över på sömmar. Det var alltid hon som sydde sådana knapphål som skulle vara särskilt fina, som i frackar och bonjourer. De såg ut som om de var tryckta på tyget. Hon brukade sitta vid fönstret så att ljuset kom från vänster. Där låg alltid silke och vax. Hon använde aldrig glasögon.

Hon lagade kaffe i en pumpa på spisen. Pumpan sattes sen ner i en klädd korg. Inne vid ena sidan på spisen hade hon äpplen som låg och småstekte och blev alldeles rynkiga. Det luktade alltid stekt äpple därinne, när man kom dit.

Hon hade en vacker handstil, skrev alldeles jämnt. När min mor Abela börjat skolan visade Cecilia henne hur hon skulle forma bokstäverna. På Stenhallen var det vitt av slån när det blommade. Där plockade de slåntaggar till pölsepinnar. De var vassa och sega. Cecilia brukade skrapa dem och komma ner med dem i en påse.

Sonen Palemon som arbetade i England planerade att åka till Amerika med Titanic men kom inte med. Efter Titanics förlisning skickade han telegram hem till sin mor. Hon kom halvspringande ner till Hjalmars familj med telegrammet i handen. De satt på verandan när hon kom. När Hjalmar läst upp telegrammet och förklarat det för henne sjönk hon ihop. De fick bära in henne.

De två sista åren Cecilia levde bodde hon hos sin dotter Hedvig i Malmö. Hon snusade och hade en liten dosa i fickan. Hon dog 1927.

Gertrud Lindberg

Elsa Kristiansson-Klippans starka kvinna

Hos en del invånare i Norra Åsbo lever säkert minnet av Klippans välkända advokat kvar, även om det till nästa år är 20 år sedan hon dog. Då som en fortfarande fullt verksam 78-åring.

”Klippans starke man är en kvinna och den kvinnan heter Elsa Kristiansson” (Anders Arvidsson). Vem var då den här omtalade starka kvinnan?

Elsa föddes den 29 februari 1920 i Örkelljunga där hennes far, Arvid Kristiansson (1891-1975), var smidesmästare. Arvid hade övertagit smedjan i Örkelljunga i samband med att han gifte sig med Nellie Olofsson (1893-1982). I äktenskapet tillkom även en bror, Folke, till Elsa. Elsa sägs ha varit vetgirig och begåvad, vilket så småningom ledde till en studentexamen vid Kommunala gymnasiet i Hässleholm. Hon fick mycket goda vitsord och studieflyten belönades med bokpremier.

Hösten 1940 började Elsa studera på juridiska fakulteten vid Lunds universitet. De var 364 studerande, varav 49 kvinnor. Elsa visade snabbt goda studieresultat och fick flera stats- och bokstipendium. Statsstipendium utdelades i form av fri kost och bostad ”för utmärkt begåvade och obemedlade studerande”. På somrarna arbetade Elsa bland annat som kassakontrollant på Skandinaviska banken i Örkelljunga, som kameralt biträde på vägmästarekontoret, också i Örkelljunga, och på arbetsförmedlingens i Malmö beredskapsbyrå. Hon lämnade Lund på försommaren 1945 som jur.kand.

Endast ett par veckor efter avlagd examen började hon sin tingstjänstgöring vid Norra Åsbo domsagas häradsrätt i Klippan. På hösttinget i november 1945 förestavade häradsöverdomaren Arthur Ramfors, domareden för henne. Efter två och ett halvt år avslutade hon sin tingstjänstgöring, och hon blev den sista generationen tingsnotarier

som fick sin praktiska utbildning under den gamla rättegångsbalkens tid.

Elsa fortsatte sin karriär med att få anställning som praktiserande jurist hos advokat Henry Sjögren i Klippan. Hans advokatverksamhet drevs i fastigheten Storgatan 19 (i den fastigheten finns idag återigen en advokatfirma). Drygt 2 månader efter anställning insjuknade Sjögren och Elsa fick frågan om att upprätthålla praktiken. Elsa tackade ja till erbjudandet och under några år drevs advokatfirman av änkan Ingeborg Sjögren, men rörelsen sköttes dock helt självständigt av Elsa. Den 1 juni 1955 övertog hon rörelsen för 33 000 kronor och drev den vidare under namnet Klippans Juridiska Byrå, Elsa Kristiansson.

Efter att hon året därpå blivit ledamot i Advokatsamfundet, kunde hon nu också ta på sig uppdrag som offentlig försvarare. Som sådan blev hon mycket framgångsrik och hon utvecklade en både sakligt kärv och karismatisk processföring. Hon talade utan manus och det var tydligt att hon trivdes i denna roll, där hon uttryckte sig på ren och glasklar svenska.

Elsa hade ett mycket gott samarbete med sina advokatkollegor, och hon framstod med särskilt stark integritet och lyskraft. Det var ont om kvinnliga advokater i nordvästra Skåne, men två samtida var Stina Peyron och Ella Tengbom-Velander. Elsa blev därför unik i trakten då hon var kvinna, advokat och egen företagare. Hon drev dessutom verksamheten som ensam advokat fram till 1986 då hon anställde Ulf Juhlin och Lars Kruse som biträdande jurister. Då hade hon alltså arbetat ensam i 38 år! Vilken omställning det måste ha varit, men enligt Juhlin och Kruse flöt samarbetet på bra. Fanns det olika uppfattningar, så löstes dessa i samförstånd.

Elsa Kristiansson levde för sitt yrke. Hon var ensamstående och åt ”dagens rätt” vid sitt stambord på Klip-

pans Gästis. Hennes arbetsdagar var långa och ofta arbetade hon till sent på kvällen. Hon brukade bryta upp vid 22-tiden, så att hon hann hem till kvällsnyheterna i sin våning rätt över Åbyplan (inte så långt från arbetet). Elsa beskrivs som en varm och generös människa och en stor sällskapsperson. Hon hade ett sommarhus på norra Själland där hon bodde på somrarna, och dit säkerligen vännerna bjöds med.

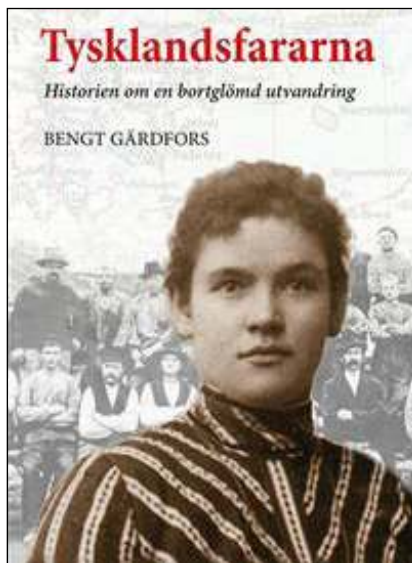
På morgonen den 2 januari 1998 insomnade Elsa någon timme innan hon som vanligt skulle gå till kontoret. Hennes plötsliga bortgång medförde en stor förstämning hos många, vilket märktes av de många minnesord som tecknades i tidningar samt det stora deltagandet vid begravningen i Örkelljunga kyrka. På ”Kerstis krog” i Klippan hördes någon uttala sig att ”nu har det klyftligaste fruntimret i Klippan begravts”.

Lena Nilsson

Källa: Elsa Kristiansson, Minnen och hågkomster

Tysklandsfararna – Historien om en bortglömd utvandring

Släktforskardagarna i Halmstad den 26 och 27 augusti 2017 bjöd på givande möten med släktforskare och utbyte med andra släktforskarföreningar samt många spännande föreläsningar. Bland annat berättade Bengt Gärdfors om den svenska utvandringen till Tyskland mellan åren 1865 - 1914. Det var svår fattigdom i mitten av 1800-talet och omkring 200 000 personer valde att söka lyckan söderut.

i Tyskland. En del bodde där en kort period och åkte sedan hem igen.

En av Tysklandsfararna var min farmors storasyster Hilda. Hon föddes 1870-08-10 i Västra Torup, Hissmåsa nr 3. Hon var oäkta dotter till pigan Assarina Peterdotter. När Hilda var tre år flyttade modern ihop med Nils Johansson. De gifte sig nyårsafton 1873 och fick fyra barn: Per Emil 1875, min farmor Kristina 1878, Augusta 1881 och Albert 1885.

Familjen var fattig och Hilda sökte

Foto av Augusta

lyckan utanför Sveriges gränser. Hon skaffade frejdbetyg (som visar på gott uppförande) 1885 och 1886 för att åka till Danmark. Det är oklart om hon kom dit.

Men när Hilda var 17 år reste hon till Tyskland 1887-10-22. Jag vet inte något om hennes första år i Tyskland och det enda som står i Västra Torups husförhörlängd är att hon är överförd till boken över obefintliga 1896-11-13. Hon träffade med tiden den tre år yngre Richard Gappel. De gifte sig 1899-02-13 och fick två barn, Carola 1902 och Evald 1903. Familjen bodde i Chemnitz som ligger i sydöstra Tyskland.

Hilda blev sjuk och avled 1910-05-31. Dödsorsaken finns inte noterad i statsarkivet i Chemnitz. Hildas lillasyster Augusta åkte ner till Tyskland för att hjälpa till i familjen. Hon vistades där från 1909 enligt husförhörlängden i Västra Torup och den definitiva flyttningssedeln till Tyskland, Sachsen, är daterad 1912-02-29.

Kärleken blomstrade mellan Augusta och hennes svåger Richard och sonen Artemon föddes 1912 och dottern Anna 1914. De gifte sig 1914-08-24 och sonen Heldring föddes 1917.

Första världskriget slutade 1918 och i september 1919 flyttade familjen Gappel till Sverige. De bodde först hos Augustas föräldrar i Västra Torup, men flyttade snart till Finja. 1922 fick de fick ytterligare en son, Gustaf. Richard Gappel arbetade som smed och 1925 flyttade familjen till Västerås.

Vad jag vet är efternamnet Gappel unikt i Sverige. Min fars lillasyster Klara Björk, född 1914 i Klippan, gifte sig 1936 med sin kusin Artemon Gappel.

Journalisten Ernst Beckman (1850 – 1924) reste ner till Tyskland och intervjuade personer som utvandrat och det resulterade i boken "I tjänst hos främlingar". Den handlar om svenska utvandrare i norra Tyskland och publicerades 1885.

Mellan åren 1868 - 1873 samt 1879 - 1885 utvandrade många på grund av den svåra nöden i Sverige. Det var främst tjänstefolk som utvandrade: torpare, pigor och drängar, oäkta barn, hantverkare, varvsarbetare och industriarbetare. Det fanns även ett överskott av kvinnor. I Tyskland kunde de t.ex. få anställning som mjölkerskor, men fick slita hårt under långa arbetsdagar.

Varför åkte man inte till Amerika? Dels var det billigare att åka till Tyskland och dels var språket lättare att förstå. En del ville först tjäna pengar i Tyskland för att kunna betala biljetten till Amerika. Men oftast blev de kvar

Hur släktforskar man i Tyskland?

Det är betydligt svårare att släktforska i Tyskland än i Sverige. Christian Kirchner föreläste om de olika arkiven som inte bara finns på pastorsexpeditionerna utan även på länsarkiv och kommunala arkiv.

Men det finns en del möjligheter att söka efter tyska släktingar på nätet.

I Halmstad fanns nio släktforskarföreningar från Tyskland representerade, t.ex. Arbeitsgemeinschaft ostdeutscher Familienforscher e.V. Sök via genealogy.net och familysearch.org

Man kan också söka via archion.de (på tyska) samt archion.de/en (på engelska)

Ett tips är att kontakta G-gruppen som är en plattform för alla släktforskare

som har sina rötter runt Östersjön och samarbetar med flera föreningar i Tyskland. På deras hemsida går det att ansöka om medlemskap: **g-gruppen.net** Föreningen G-gruppen finns i Karlskrona.

En annan väg är att leta på ortens stads- och länsarkiv. T.ex. Hessen har en hemsida som heter www.arcinsys.hessen.de.

Stadtarchiv i Chemnitz samt Stadt- und Marktkirche St Jakobi i Chemnitz har t.ex. lämnat uppgifter om familjen Gappel.

Ja, det är ett utvecklande detektivarbete att leta efter släktingar i Tyskland!

Karin Björk Hernández

Klara och Artemon Gappel

Vad hände med barnen?

Detta är titeln på den avslutande delen i Eva F Dahlgrens triologi om människors värde under 1900-talets första hälft och handlar om hur de minsta blev handelsvara. Boken är en gripande läsning om livsöden som utspelade sig i Sverige för inte så länge sedan.

Första delen "Farfar var rasbiolog" gavs ut 2002 och andra delen "Fallna kvinnor" 2013. I tredje boken följer författaren främst två av döttrarna till de prostituerade mödrarna vars liv beskrivs i boken "Fallna kvinnor".

Redan vid förra sekelskiftet började man tala om en "fosterbarnsindustri" i Sverige. Fram t.o.m. år 1917 kunde ensamma mödrar anonymt lämna in nyfödda barn på Allmänna Barnhuset i Stockholm. Detta gjordes för att minska antalet barnamord. Föräldrarna förblev anonyma.

De små barnen existerade helt enkelt inte i samhället och många blev en handelsvara och såldes till lägstbjudande. Barnen kunde även annonseras ut i dagstidningar och placeras i fosterfamiljer. År 1917 blev det lag på att en "barnavårdsman" skulle utses för varje utomäktenskapligt barn. Orsaken var främst att många barn aldrig skrevs in i kyrkoböckerna.

Idag, 100 år senare, kan babyluckor där oönskade barn kan lämnas in till sjukhus bli verklighet i Danmark efter att ett dött nyfött barn hittats. Babyluckor finns redan bl.a. i Tyskland.

Karin B Hz

Tolkningsövning

med tolkningsförslag av Guno Haskå

10r

L[ä]ndzman Tufwe Person i harholma på Cronans wägnar bewiste med kaldz män Nils Person i hagstadh och Jon Swänsson i hult som hemblede efter Lagen at hafwa st[ä]mt Per Eskilson i Bälinge till 1 Ting witnesbyrd att påhöra och till dombs Samma kaldz män hafwa ochså stemt hans Söner hindri[...] Persson och Per Persson i bälinge till 1 Ting Witnesbyrd at påhöra och till doms. Noch hafwa same K M stemt Per Swänso[n] i Bälinge och Ole Månsson ibidem till 1 Ting at bestå sin Sandheet. Saken till dee instämbde är till dennem effter sista Tingz Angifning. och begerer sina Witnen till förhör. då för Rätten framstodh Per Swänson i Bälinge och ole Månson ibidem swor och want på siäls Eed med oprachte finger efter lag at Snaphanaqwinnan Sissa Månsdotter kom till vårt om qwällen och bad wij wille gå med henne in till Per Eskilsons och höra på hennes ord och spörgzmåhl till Per Eskilsson och hans Söner dat wij och så gjorde, då sporgde Sitza Per Eskilson och hans Söner åth hwarföre dee hade brutit hennes dörrar ned eller måste så mista 8 *Daler* danska och 6 *Daler* Swenska Sonen hindrich swarade han sågh intet mehr än 2 fyrke som war falna neder på gulfwet, och dem fik hon Een lijten gräbbe som där war i Stugen, då swarade Hindrich at han will swärga på salt och bröd han tog där inga peningar. Per Eskilson swarar nu som för och hans Söner lijka så, att dat war deras Egne dörrar dee förde hem ifrån deres Egit bygge och ike håller har dee tagit där några peningar. dänne Saak beror med dom till näste Ting efter befallningzman nu ike är till städes.

99 v

Lenssmanden Nelss krog Effter Herr: befallingzmanden Vel:^{te} Larss Larsons befalling. presenterade sig her för Rätten Och beuiste medh Ehn Herr befallingzmandz seedel at hafua hiit stemt samtelig dhe 8:^{te} men i Odeliunga socken, som haffua wtgifuet sin Attest Til snaphanne quinnan sidse monss dotter i bälinge, Lyder den förste sädelen så ledess som fölger /: som ehr af dato den: 25 Augustj: Ao 1680 /: Helsen medh gudh Lenzman Nelss Phersson i holsstoffta, det warder eder härmedh anbefallat, at i Strax wedh denne Sedelss Inhendigat, Låtter Citera Samptl: bällene åboer, Jempte alle dhe som har skrefuet under den Attesten i mig förgången öfuer Lefuererade som ähr hustru sidssa månsdotter angående, utj bem:^{te} Bellene, til Nästa Nore assboo häradz ting, effter Welb:e Herr: krigz Rådetz och Vice Gen: Gov: order. der at tilstå, så om hennas förRömde manss som hennass Eget förhållandhe, i denna framledne krigztiden, detta i således, och utan någon Ringaste försummelse Effterkommer, och warer gudi befallat, af Silagra den: 25 Aug: 1680: Larss Larson Som samme sädel Innehålt i dag Läst och Påskrefuet, P:S: Ting blifuer på Nestkommende ondzdag.

10r

Länsman Tuve Persson i Harholma bevisade på kronans wägnar med stämningmännen Nils Persson i Hagstad och Jon Svensson i Hult att de i enlighet med lagen hade stämt Per Eskilsson i Bälinge till ett inledande ting till förhör och dom. Dessa stämningmän har också stämt hans söner Henrik Persson och Per Persson i Bälinge till ett första ting till förhör och dom. Samma stämningmän har också stämt Per Svensson och Ola Månsson i Bälinge till ett första ting för att avlägga sina vittnesmål. De instämnda och deras vittnen är kallade enligt sista tinget.

Per Svensson och Ola Månsson från Bälinge framträdde inför rätten och svor och försäkrade på sin själs ed och med ett uppsträckta finger enligt lagen att snapphanekvinnan Sissa Månsdotter kom till dem på kvällen och bad dem att följa med henne in till Per Eskilsson och där höra hennes berättelse och frågor till Per Eskilsson och hans söner, vilket de också gjorde. Sissa frågade då Per Eskilsson och hans söner varför de hade brutit upp hennes dörrar så att hon blev av med 8 danska och 6 svenska daler. Sonen Henrik svarade att han endast sett 2 fyrkar som fallit ner på golvet och gav dem till en liten flicka som var i stugan Henrik svarade att han kunde svära på salt och bröd (dvs. avlägga ed) att han inte tagit några pengar. Både Per Eskilsson och hans söner svarade nu som tidigare att det var deras egna dörrar som de tog från sina egna hem. (logik?) De hade inte heller tagit några pengar.

Eftersom befallningsmannen inte är närvarande uppskötts utslag i målet till nästa ting.

99v

Länsmannen Nils Krog infann sig för rätten på herr befallningsmannen välaktade Lars Larssons befallning och bevisade med en skriftlig stämning att han instämt samtliga åtta män från Oderljunga socken som hade lämnat ett intyg för snapphanekvinnan Sissa Månsdotter i Bälinge. Stämningen, som är daterad den 25 augusti år 1680, lyder enligt följande: Med Guds hälsning får länsman Nils Persson i Hyllstofta i uppdrag att omedelbart när han emottagit denna stämning, på välborne herr riksrådets och viceguvernörens order, till nästa ting instämma samtliga åbor i Bälinge och alla de som undertecknat det intyg som jag fått tidigare och som gäller hustrun Sissa Månsdotters och hennes bortrymde mans förhållande under den senaste krigstiden. Detta skall, på Guds befallning, således utföras utan någon försening.

Silvåkra den 25 augusti 1680

Lars Larsson

Som idag har läst och undertecknat denna kallelse

P:S: Tinget hålls nästa onsdag.

Den Andre sädellen aff Herr: befallingzmande wtgiffuen Daterat den: 31 Aug: 1680: Lyder som fölger, Helsen medh gudh Lenzman Nilss Phersson i hölsstoffte, såsom iag inte för andra Cronens ährendhe, kan komma til tinget i morgen, at Examinera dhen instembde sack, som ehr angående, dhen bortRömde bängt bengsson i bällene, sampt hanss hustru sidza måns dotters förhållandhe, i denne framledne krigz tiden, huarföre hafuer i på mine wägnar dher at mötta, och af herr häradzdommaren begiera effter Welb: herr krigz Rådetz och Vice Gen: Gouverneurens ordre at han tager samme Instämbde Pheroner i förhör, Och Effter deras berättelse Tagen Tingzwitne, som i strax af Tingskrifuaren begieren beskrefuen, och mig tilhanda sända, detta i medh flit beställan. och tages til hörsom Effter Rättelse, af forssmölle den: 31 Augustj. 1680:

Larss Larson,
P: S: Ting blifuer i morgen som ehr onsdag det i Eder Effter Rätter, Som samme sedel Innehålt, Ord effter annat i dag Läst och P[å]skrefuet

100 r

då for Rätten framstodh Pål Kielson i Toarp andess Pålsson i Kåsshäslä Nelss Månsson i Karsshult Pher olson i örehult och anderss Nilsson i Oderliunga, samtelige betyga Och det Wed derass sielz Sallig heetz Eedh bekreffta, deress wdgifne Attest Til sidsa måns dotter såledess, at dhe för sine Egne Personer Jnte wetta medh för:^{ne} quinfolck, En dhet som Erligt War, de före trende Män som hafua wnderskrefuet Attesten Ehra nu i Landz Crona medh dhen påbudne Wedhen, menss desse för:^{ne} 5 Män Wätta Jnte anat medh hende En som de nu sagt hafua för sine Egne Personer, Widare framstodh Giestgifwaren Wel^{tt}: Pher Eskelsson i bällinge bådhe effter Rättens och fler gode herrar af Officerarne som tilstädes woro, JnRådande at han Ville bekienna huru wida hånnum som waret Nabo til för:^{ne} sidze /. witterligt kan wara Om hennas förhållandhe, då Reffererade han at hon war Jnte bättre En hånas man. wttan hon war medh hanem Och hissade En hop andra snaphaner på honnum Och afTuinga honum 10 Daler. Söl-fuer ^{Mitt} på En gångh, Och hafde hun hånas manss broder til husa hoss sigh som och så Var snaphane, Sidze måns dotter som tilstädes war suarade at hon förmener Per Eskelson bör sit angiffua[n]de beuisa /. Dess wttan fram wiste Ländzmanden Nilss Krog Ehn Attest utgiffuen af 3:^{ne} män i bälinge, Och Ehn i hälialt, Angående bemälte sidze måns dotter Om hennas mandz förhållandhe som bodde uti bällinge/. Och Römde öfuer til sälan, wädh den tiden at dhe andre snaphaner Römde, huar utj förmähles dhe inte anat weste medh hanem En dhet som Erligt och gåt Ehr, Huar Til dese fäm som förbenefnde Ehre, Och bo i Odeliunga socken suarade, dhe om Hanss förhållande Jnte wetta någon beskaffenheet, Entingen han Lefde Jlla eller wäl den tiden han wart här, det samma de och så på körkegården suarade då hanss Attest På begiertes, Huar Effter Ländzmanden Nelss Krog på befallingzmandenss wägnar war tingzwitne begierandes /.

Den andra kallelsen som utgivits av befallningsmannen den 31 augusti 1680 lyder som följer:

Eftersom jag på grund av andra ärenden inte kan komma till tinget i morgon uppdrar jag med Guds hälsning åt länsman Nils Persson i Hyllstofta att bevaka målet som gäller den förrymde Bengt Bengtsson i Bälinge och hans hustru Sissa Månsdotters förhållande under den senaste krigstiden. Ni skall därför på mina vägnar delta och enligt välborne herr Krigsrådet och vice Generalguvernören begära att häradshövdingen förhör de instämnda personerna och låter tingskrivaren omedelbart skriva ner deras vittnesmål och skicka detta till mig. Detta skall ni utföra noga och till hörsam efter rättelse. Forsmölla den 31 augusti 1680.

Lars Larsson

P:S: Tinget kommer att hållas i morgon, onsdag, då ni skall närvara. Denna attest har jag i dag läst ordagrant och undertecknat

100r

Pål Kjellsson i Toarp, Anders Pålsson i Kåshässle, Nils Månsson i Karshult, Per Olsson i Örahult och Anders Nilsson i Oderljunga, framträdde inför rätten och betygade på sin egen salighet att deras avgivna intyg om Sissa Månsdotter var riktigt och att de för egen del inte visste annat än gott om henne. Tre män som också undertecknat intyget var nu med ved i Landskrona men de fem närvarande visste inget annat än att de alla tyckte likadant. Välborne gästgivaren Per Eskilsson i Bälinge hade på rättens och flera närvarande officerares inrådan uppmanats att bekänna vad han som varit granne till Sissa kunde berätta om hennes uppförande. Han sade då att hon inte var bättre än sin man. Hon hade tillsammans med honom eggat en grupp snapphanar mot gästgivaren och tvingat denne att omedelbart betala 10 daler silvermynt. Hon hade också inhyst hos sig sin mans bror som också var snapphane. Sissa Månsdotter svarade att hon krävde att Per Eskilsson bevisade sin anklagelse. Länsman Nils Krog uppvisade också ett intyg utfärdat av tre män i Bälinge och en i Heljalt att Sissa och hennes man som bodde i Bälinge hade rymde över till Sjöland vid samma tid som de andra snapphanarna. I intyget sägs att de inte visste annat än att han var en ärlig och god man. Till detta svarade de fem männen från Oderljunga att de inte visste om han levde eller for illa eller for väl under tiden han var här. De svarade på samma sätt som då de tillfrågades på kyrkogården om hans attest. Därefter begärde länsman Nils Krog på befallningsmannens vägnar om tingsvittne.

Övningarna i att tolka gammal text är ur Norra Åsbo häradsrätt Dombok 1680-1681.

Husforskardagen

Ankarlöv nr 3 i Vedby socken Fogdegården - Fattiggården - Kungagården
Foto hos Hjördis Nilsson

Lördagen den 21 okt ordnade vi en husforskardag då vi presenterade hur man kan få veta mer om ett hus/gård/torp.

Detta var ett lyckat samarrangemang med För. Hyllstofta Ryggåsstuga, Klippans hembygdsförening och Riseberga-Färingtofta hembygdsförening. Många besökare kom och de visade stort intresse.

Presentationer av husforskningar

Vid fyra tillfällen under dagen presenterades olika husforskningar. Då berättade en person från varje förening om

husets historia men tipsade även om hur man kan hitta information.

Hjördis Nilsson, För. Hyllstofta Ryggåsstuga, berättade om sitt hem, Kom-mungården i Ankarlöv.

Barbro Andréll, Riseberga-Färingtofta hembygdsförening, presenterade torpet Dobra i Herrevadskloster.

Per-Olof Carlson, Klippans hembygdsförening, berättade om Dammhuset i Bjersgård och Bengt Emgård, från vår förening, presenterade Askahuset i Klippan. Det var mycket intressant!

Tips vid husforskning

På olika stationer i stora salen och på ovanvåningen kunde besökande få tips på hur man kan hitta information om husets historia:

Bygdeband.se

Hembygdsföreningar lägger upp fakta och bilder om gårdar och personer som har levt där. Kanske finns det information om ditt hus här.

Blomgrens bilder

Axel Blomgren var en fotograf som verkade i Klippantrakten. Hans bilder finns sökbara på nätet. Kanske finns det bilder på personer som bott i ditt hus.

Bouppteckningar

Här kan du hitta information om arvingar och allt som fanns i den avlidnes hem. Detta finns avskannat på www.arkivdigital.se men kräver abonnemang. Kanske kan vi hitta bouppteckningen till tidigare ägare.

Kyrkböcker

I husförhörlängder, församlingsböcker och andra kyrkböcker kan man hitta information om personer som bott i byn. Ofta står det vad huset hette eller hur stort mantal det var på om det var en gård. Man kan även se vem som flyttade in efter förra ägaren eller vem som bodde där tidigare.

Vem ägde fastigheten?

Lagfartsböcker 1875 - 1933

Start	SVAR, Digitala forskarsalen	Nationell Arkivdatabas	Om söktjänsten
Digitala forskarsalen	Specialsök	Arkiv	Person
	Bildid	Fritext	Ämnesområde
Välj specialsök			
Lagfartsböcker 1875-1933 Söktips			
Arkiv			
Inskrivningsdomarens i norra Åsbo domsaga arkiv			

Torpet Dobra i början av 1900-talet. Torpare Jonas Tufvesson (1836-1922) och hans hustru Beata Elisabeth Jonasson (1845-1916)
Foto: Riseberga-Färingtofta Hembygdsarkiv

hitta var den låg någonstans med hjälp av historiska kartor.

Gods och gårdar samt Skånes Bebyggelse

Böcker med fakta och foto på gårdar som såldes i böcker som bl.a. finns på bibliotek. DVD med skannade bilder finns att köpa på www.obdr.se.

Kommunens arkiv

Ett bildspel visade vad som finns i kommunens arkiv. **Byggnadsritningar** kan finnas hos byggnadsnämnden i kommunen.

Glöm inte fråga tidigare ägare, grannar m.fl.

Lena RE

Fastighetsböcker & lagfartsböcker

Från 1875 finns köpehandlingar registrerade och är sökbara på www.svar.se.

Mantalslängder

Här finns personförteckningar i beskattningssyfte, finns sökbara på fram till 1820 på www.svar.se och www.arkivdigital.se som även har 1941-års mantalslängd.

Domböcker

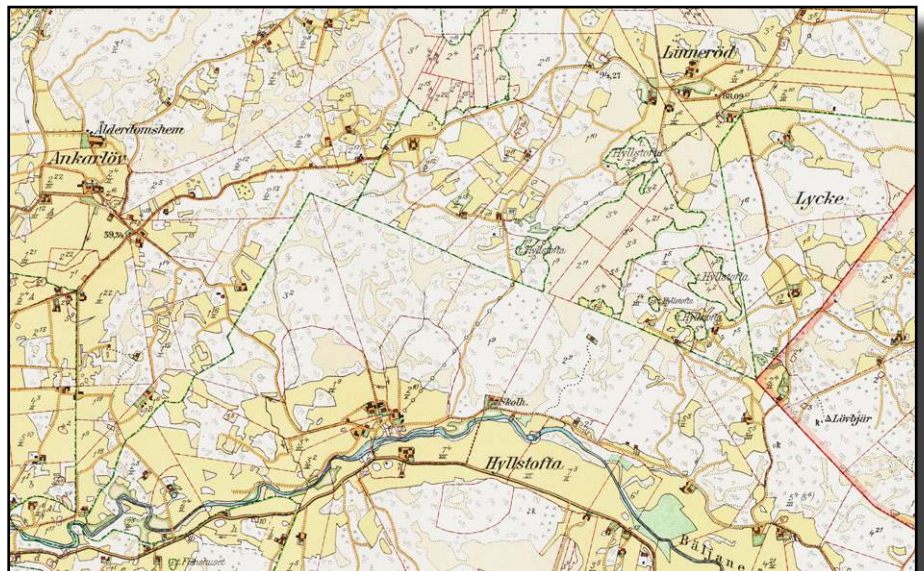
kan berätta om spännande händelser som har hänt på gården. Finns delvis sökbara på www.svar.se och www.arkivdigital.se.

I hembygdsböcker, pärmar och annat material kan det finnas information om ditt hus. Besök lokala hembygdsföreningar.

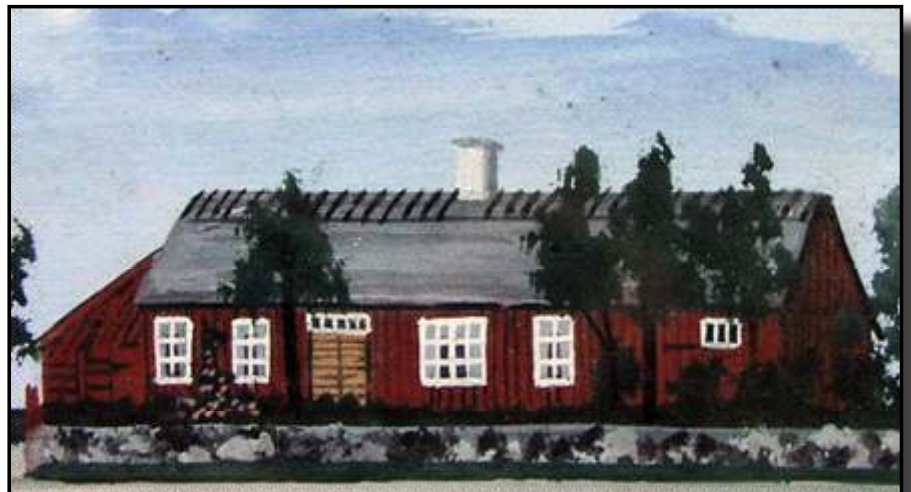
Vi hade även besök av Skånes Släktforskarförbunds bokbord där det fanns många intressanta böcker till salu. Dessa böcker kan även beställas från deras hemsida.

Historiska kartor

Om man vet vad huset/gården har för fastighetsbeteckning kanske man kan

Häradsekonomisk karta 1926 från Lantmäteriet

Gåramålning troligen på Skomakarehus, Rösa.

uppkoppling, sitta hemma och forska. Tillgängligheten ökar igen! Tyvärr valde man att använda den dåliga svart-vita kopian.

Runt 2001 - I Skåne förändrades sättet man släktforskade på genom att man började använda digitalkameran för att fotografera av en kyrkbok i färg. Alla var förundrade över hur bra man kunde läsa texten och imponerade av att man så enkelt kunde förstora. I början fotograferade man böcker som man själv var intresserad av men ganska snart fick man förfrågan om andra böcker. Bilderna samlades på CD som man sålde.

År 2008 - I Göteborg och Vadstena startades liknande hobbyföretag och när steget var att gå ut med bilderna på nätet, så valde företagen att gå samman i ett företag - ArkivDigital.

Tips - sökning i ArkivDigital

Niklas berättade att det är viktigt att man går in på app.arkivdigital.se i stället för att installera ett program som man gjorde tidigare. För Pc är Chrome den bästa webläsaren (gratis

Tisdagen den 7 nov fick vi lyssna till Niklas Hertzman som gav en intressant presentation både om släktforskning i allmänhet och att använda ArkivDigital för sin forskning.

Nyckeln till din historia

När vi släktforskar så reser vi i tiden och företaget AD erbjuder sig att vara vår resebyrå som hjälper oss på vår resa genom att erbjuda oss nycklar - därav loggan med nyckeln.

Niklas berättade om hur han började sin släktforskarresa för 30 år sedan för att ta reda på om det var sant att någon släkting hade varit trumpetare precis som han själv. Släktforskningen har förändrats mycket på den tiden. Kort om släktforskningens historia Före 1900 - fanns originalböckerna hos prästen och man fick resa dit för att få information.

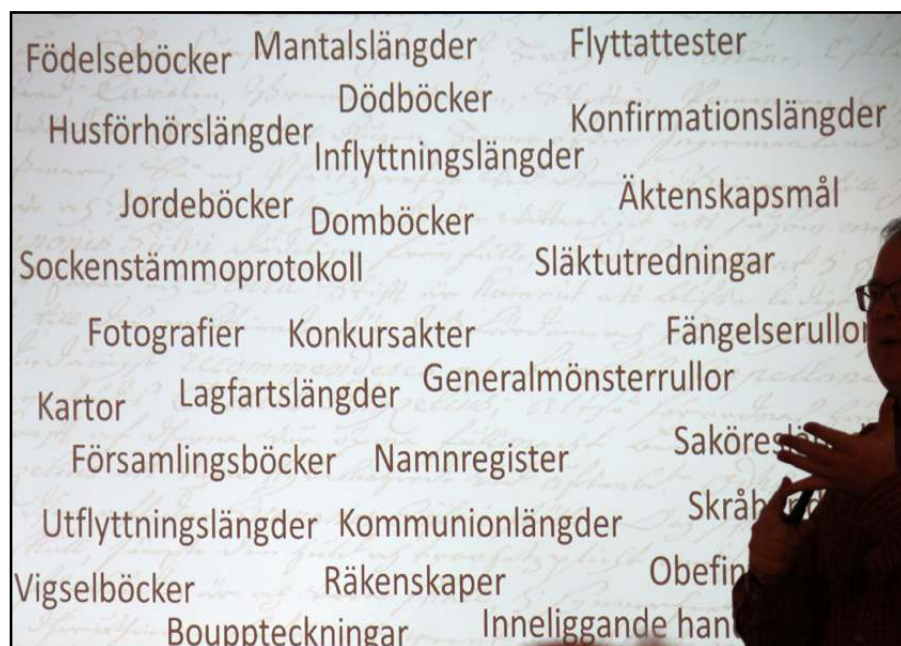
Runt 1900 - Många böcker förstördes av råttor, regn eller bränder. Detta ledde till att man beslöt att ordna olika slags arkiv för säkrare förvaring. Nu behövde man inte resa till varje församling utan det kunde räcka med att besöka olika Riks-, Stads- och Landsarkiv.

Mellan 1950 till 1970 - Mormonerna mikrofilmade kyrkböckerna och staten fick en kopia. Nu kunde man beställa

rullfilmer från andra arkiv och kunde bespara sig långa resor. Filmerna var svart-vita och ofta i dåligt skick. En fuktfläck kunde göra en hel sida svart och oläslig. Om man var på ett arkiv kunde man beställa in originalboken och därigenom läsa texten.

Runt 1980 - En konvertering av rullfilmerna till microkort förbättrar tillgängligheten väsentligt för släktforskaren.

Runt 1995 - En digitalisering av mikrofilmerna startar och nu kunde man, om man hade tillräckligt snabb

nerladdning) och för Mac är motsvarande program Safari.

Man kan välja Ny arkivsökning om man vill titta på bilderna och man väljer Ny registersökning om man vill få hjälp på vägen genom att använda folkräkningarna för 1950 och 1960. Det finns även ett register där man kan söka personer mellan åren 1860 - 1920. Tidigare kunde man bara söka från 1880, men nyligen ökade man på med 28 miljoner poster från 1860! Tack för det!

AD har lagt ihop familjerna från mantalskort och även lagt en länk till aktuella kyrkböcker! Niklas berättade om att man kan göra Avancerad sökning i registerna och t.ex. lägga till personer i hushållet. Detta leder till bättre och färre träffar.

Ett annat tips vid sökning i register är att inte skriva in för många uppgifter i börja.

Tänk på att när man söker i register så kan det finnas fel! Man måste alltid kontrollera mot originalboken! Om du hittar ett fel är det bra om du skickar in rättningen genom att klicka på Pennan och ändra i formuläret.

Historik

Intressant nyhet är att man kan genom att klicka på fliken Historik bläddra fram sina senaste 100 sökningar! Bra om man glömde skriva upp källan.

Lättare att se bilden

Det finns flera olika möjligheter att göra bildrutan större. Man kan stänga fältet till vänster med en dubbelpil. Om man klickar på kryssrutan i menyraden, och även dubbel-pilen i höger kant samt slutligen använder f11-tangenten så har man förstorat

rutan mycket och därigenom ökat läsligheten.

Flygfotografering

ArkivDigital har nyligen fått möjlighet att förvärva massor av papperskopior och negativ till från olika företag som främst från 1950-talet och framåt, har flugit runt och fotograferat hus och gårdar. Företaget har börjat med att skanna av papperskopiorna för det är enklare, men kommer efter hand att byta ut dessa mot bättre bilder från negativen.

Det är än så längre lite knepigt att hitta rätt foto, men Niklas har gjort en video på YouTube där man kan se hur man gör. Videon heter Hitta rätt bland ArkivDigital's flygbilder med berättarröst.

Kyrkböcker i USA

Många emigranter gick med i en svensk kyrka i USA. Dessa kyrkor

fungerade precis som motsvarande i Sverige dvs det finns samma typ av kyrkböcker. ArkivDigital har startat fotografering av dessa böcker och man har än så länge fotograferat i Kansas, Minnesota, Missouri, Nebraska och Oklahoma. Dessa bilder hittar man under Ny arkivsökning. Under Ny registersökning finns även ett intressant register där man kan söka efter svenskar i USAs folkräkning 1940.

Framtidens släktforskning

Niklas berättade lite om företagets tre tankar inför framtiden.

1. Nytt material - Det finns massor av material i våra arkiv som inte är digitaliserade. För närvarande finns det 74 miljoner bilder som AD har fotograferat. Detta är 1,5 % av den nuvarande arkivmängden!
2. Ny kunskap - Nya handlingar kräver nya kunskaper om hur man söker i dem.
3. Lättare att hitta - Företaget utvecklar olika registersökningar som är en hjälp på vägen för att man sen kan kontrollera i originalböckerna.

Lena RE

Norra & Södra Åsbo härad

Program våren 2018

Lör. 3/2	kl.10-14	DNA-café med Magnus Hellblom, information och diskussioner. Det finns även möjlighet att köpa testkit. Fika och mackor till självkostnadspris.
Lör. 17/2	kl.13.00	ÅRSMÖTE. Eleanor Sander från Canada och Västra Torup berättar hur hon hittade sina svenska ättlingar.
Ons. 21/3	kl.19.00	KVÄLLSTRÄFF. Josefine Thorén föreläser om Änglamakerskan på Bruksgatan - kvinnors villkor och fosterbarns situation för 100 år sedan, och hur det ledde till mordet på flera barn.
Lör. 26/5	kl.10.00	VÅRUTFLYKT till Skarhults Slott, samäkning från polishuset kl. 10.00. Entré 120 kr/person, 100 kr/pensionär. Cafét är öppet.

Släktforskarjour för allmänheten (ingång via rampen på gaveln)

Måndagar	kl.13-16	15/1, 29/1, 12/2, 26/2, 12/3, 26/3, 9/4 och 23/4
Tisdagar	kl. 19-21	23/1, 6/2, 20/2, 6/3, 20/3, 3/4 och 17/4
Fredagar	kl.13-16	19/1, 2/2, 16/2, 2/3, 16/3, 13/4 och 27/4
Söndagar	kl. 9-12	28/1, 25/2, 25/3 och 29/4

Alla aktiviteter (utom vårutflykten) är på Studiegården 47:an, Storg 47, Klippan.
Se även vår hemsida (www.aasbo-gen.com) och Facebook.